

SZAKMAI BESZÁMOLÓ
Pályázati azonosító: 209106/00008

SZERETETNEK ELEDELE – a tápláléktól a valódi asztalközösségig
Időszaki kiállítás és kiadvány

Koncepció

Az úrvacsora évéhez kapcsolódó időszaki kiállításunkat az eucharisztikus kongresszushoz időzítettük – szeptember elején nyitottuk meg Beer Miklós ny. váci katolikus püspök és Fabiny Tamás evangélikus elnök-püspök közreműködésével. Ez a második kiállításunk az úrvacsora tematikájában, de ezúttal nem kortárs munkákat, hanem kegytárgyakat és az úrvacsorához szűkebben-tágabban kapcsolódó műtárgyakat, írásos dokumentumokat állítottunk ki. A tárgyakat nem elsősorban művészettörténeti vagy történelmi összefüggésben akartuk bemutatni, hanem az úrvacsora jelentőségéről igyekeztünk üzenetet átadni a látogatóinknak – evangélikus gyülekezeti tagjainknak éppúgy érvényes mondanivalóval, mint más felekezetűeknek, vagy akár olyanoknak is, akik nem templomba járók. Az evangélikus úrvacsora-felfogás és az úrvacsorához kötődő evangélikus tárgyak jelentették a kiállítás gerincét, de ezekhez szervesen kapcsolódva református, római katolikus, görögkatolikus és zsidó tárgyakat is bemutattunk. Kiállításunk íve a kézzelfogható evilágítól tart a megfoghatatlan misztériumig, illetve az egyéntől a közösség felé négy stáción keresztül.

Narratíva

Az úrvacsorával – kiállítási szempontból – az a probléma, hogy gondolatilag nagyon sok benne a lehetőség, amit egy tárlatban megragadni, bemutatni nagyon nehéz. Ezért többféle hangsúlyt, megközelítési módot kínálunk a látogatóknak, amelyek gondolati úttá szerveződnek anélkül, hogy a dogmatikus gondolkodást ráerőltetnénk a nem evangélikus vagy nem hívő látogatókra.

Címadónak azt a közelmúltban megvásárolt képet választottuk, amelyet a türelmi rendelet kihirdetésére is emlékezve, II. József halála után, német metszet nyomán készített egy magyarországi festő. A kép címe és az ábrázolt jelenet az úrvacsora közösségi jellegét emeli ki,

azaz a kommuniót – itt persze politikai, egyházpolitikai felhanggal. A közösségi jelentést érdemes azért is kiemelni, mert a kiállítást nem légüres térbe, hanem kifejezetten az eucharisztikus kongresszus mellé, köré szervezzük, ökumenikus távlatot nyitva – tárgyi, fogalmi szinten egyaránt.

A másik gondolat, amely a narratívát motiválta, az, hogy az úrvacsora egyrésztől egy végtelenül egyszerű, közérthető, hétköznapi szertartás, amit az emberiség nagy része naponta átél és átél: együtt étkezünk egy asztalnál. Amit az úrvacsorában fogyasztunk, azok is végtelenül egyszerű, alapvető és ősi táplálékok: kenyér és bor. Másrészt azonban az úrvacsora a keresztyén élet egyik legnagyobb misztériuma: az elképzelhető legmélyebb közösséget teremti Isten és ember, a földi- és az örök élet, a ma élő és a már eltávozott keresztyének között, és közösséget hoz létre közöttünk is, a földrajzi távolság ellenére, akik az úrvacsorával élünk. Ennek alapján képzeltük el a kiállítás ívét, amely az egyszerű, hétköznapi, egyéni felől jut el az áldozat és a megtisztulás/megszabadulás gondolatán keresztül a legmélyebb misztériumig és a legfontosabb közösségig.

Négy egymásra épülő, szorosan összekapcsolódó témakört választottunk ennek bemutatására:

1. Táplálék
2. Áldozatvállalás
3. Megtisztulás
4. Közösség

A különböző felekezetek liturgikus tárgyai között látható rokonság, az utolsó vacsora ikonográfiájának évszázadokon át ismert és ismerős elemei, stabilitása, a szent szövegek kapcsolata – és mindennek hétköznapi vetületei sokak számára okoztak „aha-élményt”, meglepetést.

A kiállítás anyagában kilenc múzeum és hat vidéki evangélikus egyházközség – még soha ki nem állított – műtárgyaival is lehetett találkozni.

Katalógus

A katalógus bevezetéseként Reuss András rendszeres teológus, professor emeritus tanulmányát közöljük, amely egyháztörténeti, dogmatikatörténeti szempontokat vet fel közérthető nyelven. A katalógus felépítése híven követi a kiállítás szerkezetét. A tárgyak többségéről nemcsak a szigorú adatokat tudhatja meg az olvasó, hanem a tárgyak – a leírások nyomán – kontextusba is kerülnek.

Digitális kiállítás

Az utóbbi néhány alkalommal időszaki kiállításaink anyagából digitális kiállítást készítettünk, amely a bontás után tovább él, látogatható. A szakmai beszámoló készítésének idején 477 kattintást hozott – a kurátorok reménykednek abban, hogy el is időznek virtuális látogatóink az oldalon: <https://eom.lutheran.hu/node/2131>

Múzeumpedagógia

A kiállításban diákcsoportok számára vezetést és foglalkozást lehetett igényelni. Készült kvízzjáték, illetve szabadulószoza. Az "Eszperente nyelven e csemege szeretetem jele" című szabadulószoza teljes látogatottsága összesen 80 fő (8 alkalom) volt.

Látogatottság

A kiállítás látogatottsága kb. 850 fő, illetve a térben szervezett rendezvényekkel együtt mintegy 1100 fő.

Szakmai tanulságok

1. Az ökumenikus kitekintés elengedhetetlen ma már az egyházi múzeumok életében. Az EOM kiállításának időzítése az Eucharisztikus Kongresszus idejére jó üzenet volt. Sajnálatos, hogy bár a kongresszus kínálatában szerepelt is, kevesen vették a lapot.
2. A partnerintézményekkel való kapcsolattartás, a kölcsönzés, az együttműködés gördülékenyen zajlott. Ez már sokadszor jó tapasztalatunk. Az Egyházi Muzeológusok Egyesületének ülésén (2022 tavaszán) is pozitív visszajelzést kapott a kiállítás.
3. Evangélikus iskolák már felfedezték maguknak a múzeumot, bár lehetne még emelni a diák látogatócsoportok számán.
4. A főváros közepén, a Bazilika – Deák tér – Dohány utca – Kálvin tér tengelyen amolyan „vallásos” témával azonban nagyon nehéz átlépni az ingerküszöböt a kulturális

túlkínálatban. Mondhatjuk, hogy több látogatóra számítottunk. Valószínűleg nagyobb kampányra kellene összpontosítanunk a jövőben.

5. Továbbra is nehéz az egyházon kívüli sajtó elérése.

Sajtó

Az M5 és az M1 Vallási szerkesztősége készített riportot a kiállításról.

Bizony Isten! (M1): <https://www.youtube.com/watch?v=B3V5ZYom8Dg>

<https://kultura.hu/hogy-a-keresztenyseg-ne-maradjon-elmelet/>

<https://www.evangelikus.hu/hireink/kultura/krisztus-szeretetevel-testveri-kozossegeben>

https://eke.hu/sites/default/files/2021_03_reszo7_hubertgabi.pdf

<https://www.evangelikus.hu/hireink/kultura/finisszazzsal-bucsuzott-a-szeretnek-eledele>

Múzeumpedagógiai galéria

